

(החשך מעמוד 9)

מה מתי פלד לדין על בגידה בעת מיל-חמה, שהיא עבירת-מיתה. שוב היה שיתוף הפעולה בין הדמוגוגים משני הצדדים מושלם.

במשך השנים היתה זאת אופנה בישראלי לפטור את המגעים עם סרטאוי בנוסח: "מי זה סרטאוי? הוא לא מייצג אף אחד! הוא סתם איש בודד!" כך ניתן היה לטעון שאין תנועת-שלום פלסטינית, שאש"ף ממשיך לדגול בהשמדת ישראל וכי סרטאוי הוא היוצא-מן-הכלל המאשר את הכלל.

אנחנו ידענו, כמובן, שזוהי שיטת. במשך הזמן למדנו להכיר את המצב באש"ף, נפגשנו שלא-לפירסום עם רבים ממנהיגי הכפרים, וידענו שסרטאוי הוא איש מרכזי מאוד. אך לא יכולנו לגלות את העובדות הידועות לנו. לאור התייבנותו לפרסם רק מה שהוסכם על שני הצדדים לפרסם. (הסכם זה נשמר על ידינו בקפדנות קיצונית, וגם על-ידי הצד השני. לא היו הדלפות. הדבר עור ליצור

אחרי דבריו של סרטאוי, הירצה מתי על השקפות המוצעה הישראלית. התיזה המרכזית: על אש"ף להכיר בישראל, כדי לסלק את המיכשולים בדרכו של מחנה-השלום הישראלי, וגם בדרך להי-דברות פלסטינית-אמריקאית. הדרך הנכונה היא, כמובן, הכרה הדדית ברומונית. אולם הכרה כזאת אינה אפשרית. כל עוד שולטת ממשלת-רבגין בישראל. למעשה, מעניקה נוסחה זו לגבין וטו על מעשי הפלסטינים. על כן המוצא הנכון הוא הכרה מותנית: אש"ף יכריז שיכיר במדינת-ישראל כאשר תשר לוט בו ממשלה הודולת בעקרונות המורעצה הישראלית. זה יחוק את מחנה-השלום, ויבהיר את עמדת אש"ף.

ערפאת, שרשם כפינקסו את דבריו של מתי, הפליט כאן: "זהו ההצעה הצרפתית."

אין ספק שנושא זה יהיה אחד המרי כווים במושב הקרוב של המועצה הלאומית הפלסטינית. השתדלנו שלושנתו לחזק אצל ראשי אש"ף את ההכרה בה-

ערפאת חייך אנני: "גם שלי!"

הזמנה לאלג'יר?

אחד הרעיונות שעלו היה הזמנת משלחת מטעם כוחות-השלום בישראלי כמשקיפים למועצה הלאומית הפלסטינית. האם זה בכלל אפשרי? האם אין אל-ג'יריה מהווה ארץ אויבת מבחינה יש-ראלית?

ערפאת גילה מומחיות רבה בנושא זה. "אין מצב-מילחמה בין ישראל ובין אל-ג'יריה ותוניסיה", אמר. "מפני שמדינות אלה לא היו קיימות ב-1948". בדקתי לאחרי-מכן את המצב החוקי בישראל, והווי אכן המצב. לא אלג'יריה ולא תוניסיה הן ארצות-אויב, שהכניסה אליהן אסורה מבחינת החוק הישראלי. בתחילת הדברים, היה נראה כי הרעיון אינו נראה בעיני ערפאת בריביוצו. מכי מה בחינות. אך כאשר החלפנו דברים על כך, נראה כי שיכנענו אותו לשקול את העניין מחושי.

סיפורי על תקרית שהיתה לי עם בגין בכנסת. כאשר נאמתי על הצורך בהקמת מדינה פלסטינית במסגרת של שלום. השיב לי בגין באדיבות: "חברי הכנסת אבנרי, אחת צריק לדעת כי 110 חבריי-כנסת מתנגדים לכך!" השבתי לו אז: "אני יודע זאת. אבל אני גם יודע כי 110 חבריי-כנסת התנגדו, שבוע לפני ביקור סאדאת, להחזרת מילימטר אחד מאדמת סיני. בא סאדאת, ונוצר רוב מכריע להחזרת סיני עד המילימטר הי אחרון."

והמסקנה: "היתה דעתנו על כוונות סאדאת ותוצאות יומתו כאשר תהיה (רמותי שבעניין זה יתכנו בינינו, מן הסתם, חילוקי-דעות) — דבר אחד ברור: השיטה שלו היתה גאונית. הוא הבין שכדי להגיע לשלום, צריכים לשנות את דעת-הקהל בישראל, ושוה ניתן לעשות רק על-ידי מחווה דרמטית גדולה. "סאדאת בא לכנסת, אתה אינך יכול לבוא לכנסת. אבל אתה יכול להזמין ישראלים לבוא אל הפרדי-מנט שלך. ההשפעה היתה כמו השפעת ביקורו של סאדאת."

בסופו של דבר נשאר הרעיון תלוי ועומד, כנושא לשיקול נוסף. כדאי להזכיר כי אותו הרעיון כבר עלה לפני שנתיים, ערב הבחירות בישראלי, כאשר התכנס מושב המועצה הלאומית בדמשק, הבענו אז את נכונותנו לכך. בסופו של דבר לא יצא הדבר אל הפועל, בין השאר מפני שרקיה — ש היתה צריכה להיות מיוצגת במישלחת — לא הסכימה לכך. העיר עז כן אחד הנוכחים כי פגישת המוקדמת: "אילו הופענו בדמשק ב-1965, שרין לא היה מופיע בבירות ב-1968. דעת הקהל הישראלית היתה משתנה לגמרי, והמיזחמה לא היתה מת אפשרת."

תחזית אלג'יר

מה יקרה במועצה הלאומית באל-ג'יר? אין ספק כי למנהיגות אש"ף, בראשות ערפאת, יהיה שם רוב ניכר. רוב זה מורכב מצירי פת"ח, המלוכדים כמעט כולם מסביב להנהגתם, ציריים בלתי-תלויים וצירי אירגונו של נאיף חוותמה, החזית הדמוקרטית לשיחרור פלסטין, חוותמה אמנם השתתף בכנס טריפולי, אך הדיעה היא שליבו לא היתה שם, וכי יתמוך בערפאת. בחודשים האחרונים כבר הכריז הכרוז מרחיקות-לכת על תמיכתו בקו השלום.

האירגון של חוותמה חשוב עתה מאיר-גונו של ג'ורג' חבש (החזית העממית לשיחרור פלסטין), שממנו פרש בשעתו. מול ההנהגה תמייצב חזית-הסירוב, הי מורכבת מסוכני סוריה ולוב: איירגון אל-צעיקה, שאינו אלא רועע של ממשלת סוריה, האירגון של אחמד ג'בריל, סוכן סורי-לובי, וקבוצות קטנות אחרות. מאז מילחמת-הלבנון, היקרה של אירגונים אלה הגיעה לשפל המדרגה. הבעייה היא שראשי אש"ף אינם רוצים להגיע לדין פילוג. החשש מפני פילוג מנחה, לדעתנו, רבים מתימורני ההנהגה, המאמרי נה כי אחדות התנועה היא נכס שאין להפקיר אותו כמעט בשום מחיר.

יעקב ארנון (מנכ"ל האוצר, עם פינחס ספיר, 1967) כחה מנדאטים יקבל בגין?

שיבות נושא זה. יעקב ארנון הוסיף, בסיווגו הנכון, נימוקים לכך. האם החלפה ברוח זו תשפיע על מדיניות-ישראלי?

זאת היתה, כמובן, השאלה העיקרית שראשי אש"ף ביקשו לשמוע את חוות-דעתנו עליה. ערפאת היה בקי היטב בחומר. הוא הזכיר כי זה עתה פורסם סקר-דעת-קהל בישראל, המנבא כי בגין יקבל בבחירות הבאות 57 מנדאטים. יעצתי לו שלא להתייחס ברצינות רבה מדי לסקרים מסוג זה בישראל, אולם, הוספתי, גינח שהממצא נכון — מה פירושו? אין פירושו אלא שברגע זה מאמינים כדיוכך אווחים שהם היו מצ-ביעים בעד בגין. זה תצלום של רגע — לא יותר.

אותם אזרחים יכולים מחר ל-שנות את דעתם, אם יקרה משהו אשר ישנה את דעתם. זה תלוי לא-מעט באש"ף עצמו. אם יעשה מעשים מהותיים, כולמים וחדרי משמעיים כבינון לשלום ולהכרה בישראל, ישפיע הדבר על דעת-הקהל.

ארנון אמר כאן כי אין דבר שבגין הושיט מפניו יותר מאשר יוזמת-שלום של אש"ף, אשר תשכנע את דעת-הקהל בישראל.

"זהו הסיוט הכי גרוע שדנו!" הוסיף מתי פלד. הבעתי את דעתי כי הצהרות והכרוזות לא ישפיעו הרבה, אלא רק מעשים דר-מאטיים, שניתן לראותם ולשמעם — כגון עצם פגישתנו זו. כאשר התפרסם ברבים, "אני מדבר, כמובן, כאיש התיקשורת ההמונית", התנצלתי. "זהו המומחיות שלי."

רבים מידידי אש"ף בעולם מאמינים כי דגש זה על האחדות מוטעה, או לפחות מוגזם. ספיר מנדס-פראנס המנוח אמר לי פעם: "אחדות היא נכס יקר — כאשר היא מאפשרת למנהיגות לעשות מה שיש לעשות. אך כשהאחדות מפריעה לקבלת ההחלטות הנכונות, יש לוותר עליה."

ראשי אש"ף אינם סבורים כך. יתכן שמשפיעה עליהם הטרואמה של 1936-39, כאשר גרם המופתי, אמין אלי-חוסייני, למרחק-דמים הודי. יתכן כי פיזור העם הפלסטיני בארצות רבות מגביר, בעיניי הם, את הצורך באחדות.

משום כך, חשוב מאוד מה תהיה חזקת-הכוחות באנ-ג'יר. אין ספק שיהיה רוב לערפאת. השאלה היא: מה יהיה גודלו של הרוב?

ככל שרוב זה יגדל, כן יוכלו ערפאת וחבריו להעז ולהרחיק לכת בדרך השלום, מבלי להסתכן בפילוג. מיעוט קטן ומבודד של אנטי-סירוב לא יוכל לאיים בפילוג. אך אם יתייצב מול ההנהגה מיעוט גדול, בעל יכולת, יתכן מאוד שתתקבלנה בי-סופו של דבר החלטות-פשרה, שלא יאפשרו את המהפכה למען השלום, ש-ערפאת חותר אליה. הפגישה הזאת צריכה להידון, בין השאר, על רקע זה. אחת מן מטרותיה היתה, בעינינו, לחזק את המחנה המתון באש"ף, ולחר-כיה לפלסטינים את הכדאיות של דרך-השלום.

ההתנגדות ההיסטרית של ממשלת-ישראלי וצלליה, ראשי המערך, נועדה — במתכוון — להשיג את התוצאה הפוכה: לספק תחמושת לחזית-הסירוב באש"ף ול-החליש את ההנהגה המתונה, שבה רואים בגין ושות' מיכשול מכריע לסיפוח הגדה הרצועה. המסר הוא: אין סיכוי לשלום עם ישראל, וכדאי לחדול מהנסיון להשיגו.

שוועל ותיק

שם שאנחנו ניסינו להבין את המתרחש במחנה הפלסטיני, ניסו בעי-לי-שיחנו להבין את המתרחש במערכת הפוליטית בישראל.

במשך שעה ארוכה ניתחנו את מהותם של גופים כמו מישלחת-העבודה, מפ"ם, שלום-עכשיו, הוועד-נגד-המילחמה, ועוד. שמות כמו אברהם בורג, יוסי שריד, שימרון פרס, עזר וייזמן, יצחק נבון, יצחק רבין והעלו על-ידי ערפאת וחבריו, עיצאם סרטאוי, שעומו כבר בילינו בשבע השנים האחרונות הרבה מאות שעות של דיונים, הפך מימחה גדול לענייני ישראל. אברמאון הוא דוקטור לציונות. לא, אין זו בדיחה: אברמאון וזה בתואר דוקטור בתורת-המדינה באר-גיבסטיט מוסקוה, כאשר נושא-הדוק-טוראט שלו הוא "תולדות הציונות". עימאד שקור הוא בן הכפר סח'נין, בעל תואר ב"א במדעי-המדינה באוניברסיטה העברית. הוא דובר וכותב עברית מצוינת, ומצוי היטב בענייני-ישראל. (הוא הפקיד בידי מיכתב למערכת מעריב, שכתב בי-נוכחותי בכתבי-ידו, בשפה העברית, ובו מחה על דברים מסוימים שפורסמו עליו באותו צהרון.)

אך בקיאיותו של ערפאת היתה בבחינת אפתחה. מה שלא ידע, עשה במהירות. כאשר ניתחנו את עמדתה של מישלחת העבודה, שדחתה לא-מכבד הומנה פומי בית של נציג אש"ף לשלוח נציגים לפגעי-שה משותפת. לא התקיימה להסביר את מניעיה. ערפאת עצמו סיפק את התשובה. "מישלגת-העבודה רוצה לזכות בקולות של בוחרים הליכוד, ועל כן היא מדברת בלי שון הליכוד."

כשועד פוליטי ותיק, לא התקשה ערפאת להבין את מניעיו של שימרון פרס. הוא גם הבין את המסקנה שלו: אם אש"ף יעשה את המעשים הדרושים כדי לשנות את דעת-הקהל בישראל, תשתנה גם מישלגת-העבודה במהירות. מכיוון ש-זוהי מישלגה אופורטוניסטית, בלי עקרונות ובלתי מצע, שכל מטרתה אינה אלא להגיע לשליטון, היא תעשה תמיד כה שנראה לה כפופולארי. אם יהיה זה פופר-לארי להיפוש עם אש"ף, היא תקפוץ על המציאה, תנועת-השלום צריכה, על כן, לדאוג לכך שזה יהיה פופולארי. לא ביזבונו זמן רב על מפ"ם. כפי שקבע מתי פלד: על חשוב מה שמפ"ם תדבר, כי בסופו של דבר מפ"ם תזדנב תמיד אחרי מישלגת-העבודה, ותרקוד לפי חלילה.

יחסים של אמון, המניבים עתה פרי. בשבילי, כעיתונאי היושב על ערימה של סקופים, היה זה כמובן קשה שיבעתיים. השבוע התגלתה האמת במלך אה. סרטאוי ישב ליד ערפאת, ולא היה עוד שמץ של ספק שאינו רק מנהיג בזכות עצמו, אלא גם אדם המייצג את הרוב בתנועתו (סת"ח) וכאש"ף. "קוב סרטאוי" ניצח עתה ניצחון מוחלט.

סרטאוי הירצה בקצרה על הבעיות, על הרעיונות ועל ההצעות לפעולה למען השלום, כפי שדונו בפגישה המוקדמת. ערפאת שלף את פינקסו ורשם, גקודה אחרי גקודה. כאשר הזכיר סרטאוי שעצם פירסום פגישה זו יכול לתרום תרומה רבה להג-ברת האמינות של כוחות-השלום בישראל וליצירת אוירה נוחה להם, באה ההפתעה הראשונה. ערפאת הרים את עיניו מן הד פינקס ואמר, בלי להסס רגע: "זה בסדר! פרסמו! אתם תפרסמו כרי אות עיניכם, ואנחנו נאשר." הצעתי שאחרי הפגישה נשב בוועדה מצומצמת, וננסה ביחד הודעה מסכמת, שתפורסם על-ידי שני הצדדים בעת ובי-עונה אחת. "בסדר גמור", הסכים ערפאת, וסרטאוי המשיך בהרצאתו.

הסיוט של בגין

מתי פלד פרסם תמיד — לא רק מפני שהוא אנראל בצה"ל, אלא מפני שהוא חושב כגנראל ומדבר כגנראל: בונה דברים בצורה הגיונית ומרצה על-ידי הם בצורה הגיונית.